

RISICO'S EN SCHADE DOOR SCHENDING VAN INTELLECTUELE-EIGENDOMSRECHTEN IN EUROPA

Bewustmakingscampagne 2021

RISICO'S EN SCHADE DOOR SCHENDING VAN INTELLECTUELE-EIGENDOMSRECHTEN IN EUROPA

De COVID-19-pandemie en de toename van online winkelen en de consumptie van digitale content die daar een gevolg van is, heeft een nieuw licht geworpen op de risico's en schade als gevolg van schendingen van intellectuele-eigendomsrechten in Europa en heeft de gevaren voor consumenten onder een vergrootglas gelegd.

Voor consumenten is het moeilijk om namaakproducten van echte producten te onderscheiden, in het bijzonder online. Over het algemeen meldde 1 op de 3 mensen (hoewel in sommige landen zelfs 1 op de 2) en gemiddeld bijna 1 op de 10 Europeanen (9 %) dat hij/zij werd misleid tot het kopen van een nagemaakt product. Ook is het voor hen moeilijk om rechtmatige bronnen van digitale content te onderscheiden van onrechtmatige¹.

Doordat e-commerce zo floreert (volgens Eurostat winkelde in 2020 meer dan 70 % van de Europeanen online), wordt onzekerheid over nagemaakte producten een groeiende zorg voor consumentenbescherming.

Volgens een gezamenlijk onderzoek van het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie (EUIPO) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) bestaat naar schatting **6,8 % van de invoer in de Europese Unie (EU)**, die in totaal **121 miljard EUR** bedraagt, uit nagemaakte producten en wordt elke sector daardoor geraakt, van cosmetica en speelgoed, wijn en dranken, tot elektronica, kleding en bestrijdingsmiddelen.

Productvervalsers handelen snel in de geglobaliseerde economie, waarbij ze misbruik maken van moderne logistieke oplossingen en legitieme mechanismen voor handelsbevordering, en profiteren van economieën zonder krachtig bestuur. Uit bewijsmateriaal blijkt dat criminelen weliswaar alle beschikbare vervoerswijzen voor illegale handel blijven gebruiken, maar dat de beslaglegging op zeecontainers nog steeds bovenaan staat wat betreft de hoeveelheid en de waarde van de in beslag genomen goederen. Het zeevervoer per container blijft een belangrijk kanaal voor het vervoer van nagemaakte producten. De meeste daarvan komen uit Oost-Azië en in het bijzonder China en Hongkong, die goed zijn voor 80 % van de totale waarde van de namaakgoederen die in containers wereldwijd in beslag zijn genomen ².

⁽¹⁾ [European Citizens and Intellectual Property](#) (Europese burgers en intellectuele eigendom), [oktober 2020, EUIPO](#).

⁽²⁾ [Misuse of Containerised Maritime Shipping](#) (Misbruik van zeevervoer per container), europa.eu, OESO-EUIPO, februari 2021.

Aanzienlijke risico's voor burgers

Nagemaakte producten vormen een ernstig risico voor de gezondheid en veiligheid van burgers, omdat deze producten gewoonlijk niet voldoen aan de kwaliteits- en veiligheidsnormen en gevaarlijke ingrediënten of bestanddelen kunnen bevatten: uit een kwalitatieve analyse³ van EUIPO bleek dat de blootstelling aan **gevaarlijke chemische stoffen** ernstige risico's oplevert.

Zorgen over de schade voor mens en milieu door de productie, het gebruik en het weggooien van nagemaakte bestrijdingsmiddelen en chemische stoffen hebben de met handhaving belaste autoriteiten aangezet tot gecoördineerde, periodieke, grootschalige en grensoverschrijdende handhavingsoperaties. Sinds de lancering van de "Silver Axe"-operaties⁴ hebben de autoriteiten 1 222 ton illegale en nagemaakte bestrijdingsmiddelen, onkruidbestrijdingsmiddelen en kunstmest in beslag genomen.

De wereldwijde handel in nagemaakte geneesmiddelen was geschat op ⁵ **4 miljard EUR**. Post- en koeriersdiensten zijn de voornaamste vervoerswijzen voor nagemaakte geneesmiddelen die wereldwijd worden verhandeld. De bezorgdheid over nagemaakte producten is tijdens de COVID-19-pandemie nog meer toegenomen.

Door de toenemende verspreiding van nagemaakte geneesmiddelen, waaronder antibiotica en pijnstillers, en van andere medische producten, zoals persoonlijke beschermingsmiddelen en mondkapjes, heeft dit fenomeen extra aandacht getrokken. Schenders slaan munt uit de onzekerheid bij burgers over nieuwe behandelingen en vaccins.⁶

⁽³⁾ [Qualitative Study on Risks Posed by Counterfeits to Consumers](#) (Kwalitatief onderzoek naar risico's van nagemaakte producten voor consumenten), europa.eu, juni 2019.

⁽⁴⁾ De Operatie Silver Axe begon in 2012 en inmiddels doen er wereldwijd 30 landen aan mee. [Operatie Silver Axe slaat voor de vierde keer toe met de inbeslagname van 550 ton illegale bestrijdingsmiddelen](#), Europol (europa.eu, Europol).

⁽⁵⁾ [Trade in Counterfeit Pharmaceutical Products](#) (Handel in nagemaakte geneesmiddelen), OESO-EUIPO, maart 2020.

⁽⁶⁾ [Voorspellingen van Europol over nepvaccins tegen COVID-19 blijken juist](#), Europol (europa.eu)

Betrokkenheid van criminele organisaties

Er is steeds meer bewijsmateriaal dat bevestigt dat georganiseerde criminele organisaties betrokken zijn bij de schending van intellectuele-eigendomsrechten en dat er een verband bestaat tussen IE-criminaliteit en andere criminaliteit, zoals de handel in drugs, gedwongen arbeid, cybercriminaliteit, documentenfraude en witwassen van geld.⁷ IE-criminaliteit wordt gezien als een winstgevende activiteit met een hoog rendement, een laag opsporingsrisico, en vergeleken met andere illegale activiteiten relatief lage straffen (kortere gevangenisstraffen, lagere boetes).

Digitale piraterij is eveneens een lucratieve markt voor schenders. Alleen al op het gebied van Internet Protocol Television (IPTV) wordt ieder jaar in de EU een **onwettig inkomen van 1 miljard EUR** gegenereerd door de levering en consumptie van digitale content die de intellectuele-eigendomsrechten schendt.⁸ Van deze illegale diensten werd in 2019 door 13,7 miljoen mensen in de EU (d.w.z. 3,6 % van de EU-bevolking) gebruikgemaakt, waarvan de makers en legitieme ondernemingen de nadelen ondervinden.

Schending van IE op sociale media

Naast de gezondheids- en veiligheidsrisico's kan de aankoop van nagemaakte producten en de toegang tot onrechtmatig gereproduceerde digitale content vaak leiden tot beveiligingslekken en financiële verliezen voor consumenten die actief zijn in webwinkels, op platforms en op onlinemarktplaatsen, maar die ook via sociale media kunnen worden bereikt.

Uit een recente analyse⁹ bleek duidelijk hoe er voor de namaak van producten en piraterij misbruik van sociale media wordt gemaakt. Uit een onderzoek van miljoenen openbare discussies op Facebook, Twitter, Instagram en Reddit door EUIPO bleek dat een derde van de gesprekken over

---

(⁷) [IP Crime and its Link to Other Serious Crimes – Focus on Poly-Criminality](#) (IE-criminaliteit en het verband met andere ernstige criminaliteit – Focus op polycriminaliteit), Europol, EUIPO (europa.eu)

(⁸) [Illegal IPTV in the European Union](#) (Illegale IPTV in de Europese Unie), [europa.eu, november 2019](#).

(⁹) [Monitoring and analysing social media in relation to IP Infringement \(April 2021\)](#)

digitale content (35 %) mogelijk verband hield met piraterij. Film- en muziekpiraterij waren de meest besproken onderwerpen, in het bijzonder op Reddit en Twitter. Ook werd vastgesteld dat er een merkbare toename was van met piraterij verband houdende discussies gedurende de eerste maanden van de pandemie in het voorjaar van 2020. Uit het onderzoek bleek ook duidelijk dat 11 % van de gesprekken over fysieke producten mogelijk verband houden met namaakgoederen.

Schending van intellectuele-eigendomsrechten schaadt legitieme ondernemingen en met name kmo's

Schending van intellectuele-eigendomsrechten raakt niet alleen consumenten, maar leidt ook tot veel schade voor de Europese economie. De legitieme belangen van economische actoren in de EU worden erdoor geschaad, en het speelveld op de interne markt wordt er ongelijk door. In de officiële economie gaat per jaar in elf grote en extra namaakgevoelige sectoren naast een verlies van 15 miljard EUR aan belastingen en socialezekerheidspremies een omzet van 83 miljard EUR verloren. Geschat wordt dat elk jaar in de EU in deze sectoren 670 000 banen door de namaak van producten verloren gaan.

Schending van intellectuele-eigendomsrechten is met name schadelijk voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's). Volgens het [IE-scorebord voor kmo's](#), een publicatie van EUIPO, meldt 1 op de 4 kleine en middelgrote ondernemingen in Europa dat het schade heeft ondervonden van schending van intellectuele-eigendomsrechten. Van de ondernemingen die in het bezit zijn van intellectuele-eigendomsrechten zoals handelsmerken of patenten meldde 33 % een algemeen omzetverlies. Verder meldde 27 % reputatieschade en 15 % een verslechtering van hun concurrentiepositie door schending van intellectuele-eigendomsrechten.

Gedurende de pandemie zijn bedrijven steeds meer gebruik gaan maken van het [IE-handhavingsportaal](#), dat door EUIPO is opgezet om de uitwisseling te vergemakkelijken tussen de houders van rechten en de handhavende instanties (douane, politie), wat een aanwijzing is dat ondernemingen te maken hebben gekregen met een toename van het aantal inbreuken op hun intellectuele-eigendomsrechten.

Dienovereenkomstig kon een positief verband tussen intellectuele-eigendomsrechten en economische prestaties worden bevestigd. Met name bij kmo's is dat verband sterk.⁽¹⁰⁾ Eigenaren van intellectuele-eigendomsrechten behalen betere resultaten dan niet-eigenaren. In totaal is het inkomen per werknemer bij eigenaren van intellectuele-eigendomsrechten ongeveer 55 % hoger dan bij ondernemingen die geen intellectuele-eigendomsrechten bezitten. Dit verband is met name sterk aanwezig bij kmo's. Bij kmo's die intellectuele-eigendomsrechten bezitten (hoewel minder dan 9 % IE-eigenaar is) is het inkomen per werknemer 68 % hoger dan bij kmo's die geen intellectuele-eigendomsrechten bezitten (gecorrigeerd voor andere relevante factoren), en de salarissen die worden betaald zijn ook hoger.

Wat betreft de toekomst mogen sectoren waar intellectuele-eigendomsrechten een belangrijke rol spelen in het algemeen, en kleine en middelgrote ondernemingen die bij hun innovaties nieuwe technologieën gebruiken in het bijzonder, ervan uitgaan dat voor hen een essentiële rol is weggelegd om de Europese economie uit de crisis na de pandemie te trekken.

Weten hoe op schending gebaseerde bedrijfsmodellen werken en tussenpersonen inschakelen voor betere handhaving

Met meer kennis over de bedrijfsmodellen die door schenders worden gebruikt om geld te verdienen, kan de handhaving worden aangescherpt en verbeterd. Ook is het belangrijk om bij de bestrijding van namaak en piraterij relevante partners te betrekken.

De schending van intellectuele-eigendomsrechten in de onlineomgeving wordt steeds zichtbaarder, waarbij domeinnamen een belangrijke rol spelen in een aantal op schending van intellectuele-eigendomsrechten gebaseerde onlinebedrijfsmodellen die schadelijke effecten hebben voor consumenten, IE-eigenaren, en het gehele ecosysteem van domeinnamen. Het aantal domeinnamen is wereldwijd tot boven de 375 miljoen gestegen, en daarmee is cybersquatting een serieus probleem voor legitieme merken en voor consumenten. Het zou ook

---

⁽¹⁰⁾ [Intellectual property rights and firm performance in the European Union](#) (Intellectuele-eigendomsrechten en bedrijfsresultaten in de Europese Unie), EOB-EUIPO, februari 2021.

een bijzonder ernstig probleem voor kmo's kunnen zijn, omdat deze vaak niet de middelen hebben om met het oog op de opsporing van cybersquatting en de bescherming van de reputaties van hun merken, hun aanwezigheid op het web actief te monitoren.

Uit een recente analyse¹¹ van EUIPO van 1 000 domeinnamen (vergelijkbare en variaties) die betrekking hadden op twintig deelnemende merken, bleek dat de helft verdacht is, omdat ze naar websites leiden waar nagemaakte producten worden verkocht.

EUIPO heeft een analyse¹² gemaakt van goede praktijken die door registratoren en registers ten uitvoer worden gelegd om te voorkomen dat voor schending van de intellectuele eigendomsrechten misbruik wordt gemaakt van domeinnamen, zoals de ontwikkeling van passende algemene voorwaarden, beperkingen aan het gebruik van proxydiensten, de opbouw van systemen om de identiteit van de registrant vast te stellen en wederrechtelijke domeinregistratie op te sporen en aan te pakken.

In sommige registers zijn ook processen in gang gezet waarbij domeinen met illegale content worden opgespoord en van het web worden gehaald, wat plaatsvindt in samenwerking met overheids- of wetshandhavingsinstanties. Zij werken ook samen met IE-eigenaren en wetshandhavingsinstanties om informatie te delen en om het gebruik van domeinnamen waarbij schending van intellectuele-eigendomsrechten aan de orde is, te beperken.

EUIPO heeft ook onderzoek gedaan naar het gebruik van sociale media bij schending van intellectuele-eigendomsrechten, zoals hosting en streaming van of het linken naar content die intellectuele-eigendomsrechten schendt of van/naar reclame voor dit soort content via sociale media, waarbij open en gesloten groepscommunicatie worden gecombineerd om IE-handhavingsmaatregelen te slim af te zijn.

Er worden preventieve en corrigerende goede praktijken genoemd die gebruikt kunnen worden bij de aanpak van schending van intellectuele-eigendomsrechten.

(¹¹) [Focus on Cybersquatting: Monitoring and Analysis \(May 2021\)](#)

(¹²) [Domain Names – Discussion Paper](#) (Domeinnamen – Discussienota), europa.eu, EUIPO, maart 2021.

Samenwerking met tussenpersonen

Naast traditionele handhavingsinstanties (politie, douane) die belangrijk zijn voor de handhaving van de intellectuele-eigendomsrechten zijn er andere spelers die een steeds belangrijker rol gaan vervullen. Dit zijn met name de tussenpersonen, van wie de legitieme diensten door inbreukmakers worden misbruikt en die vaak het eerste aanspreekpunt zijn voor houders van rechten die de schending trachten te stoppen.

E-commerce-marktplaatsen bieden legitieme verkopers veel nieuwe mogelijkheden om nieuwe markten te betreden en consumenten te bereiken. Ze kunnen echter ook worden misbruikt voor de verkoop van nagemaakte producten.

Veel grote e-commerce-marktplaatsen hebben al programma's opgezet om houders van rechten te helpen bij het melden van schending van intellectuele-eigendomsrechten op hun platforms. Veel houders van rechten kennen bestaande programma's misschien niet of ervaren het als een zware last dat zij hun informatie meerdere malen op verschillende platforms moeten indienen. Veel platforms weten niet zeker of kunnen niet gemakkelijk controleren of zij de legitieme IE-eigenaar voor zich hebben als zij informatie ontvangen over schending van intellectuele eigendomsrechten op hun marktplaats. EUIPO is daarom bezig een geïntegreerde veilige onlinedienst te ontwikkelen om deze samenwerking tussen houders van intellectuele-eigendomsrechten en e-commerce-marktplaatsen te faciliteren, waarbij vermeldingen die intellectuele-eigendomsrechten schenden worden opgespoord en verwijderd via het IE-handhavingsportaal.

Door de technologische vooruitgang, de uitbreiding van e-commerce en virtuele marktplaatsen en nieuwe bedrijfsmodellen die tot snelle veranderingen in de economische en maatschappelijke omgeving leiden, moeten veel aspecten met betrekking tot de registratie, exploitatie en handhaving van intellectuele-eigendomsrechten worden aangepast.

Nieuwe technologieën en handhaving van intellectuele-eigendomsrechten

De technologie biedt veel oplossingen voor de bescherming van eigendomsrechten en de verdediging van legitieme leveringsketens. De markt voor technologieën waarmee namaak kan worden bestreden, is echter breed en complex. De technologieën ontwikkelen zich snel en informatie daarover is niet gemakkelijk verkrijgbaar.

Om ondernemingen te helpen hun bescherming tegen namaak zo sterk mogelijk te maken en daarbij te profiteren van de vele beschikbare technische oplossingen, is er een gids voor anti-namaaktechnologie¹³ uitgebracht om ondernemingen door de belangrijkste soorten antinamaaktechnologie (Anti-Counterfeiting Technology Guide) te loodsen, waaronder elektronische identificatie- of volgapparatuur, de wijze van plaatsing van merktekens op producten of verpakkingen, en andere chemische, fysieke, mechanische en digitale oplossingen. In de gids staan de meest kosteneffectieve en praktische manieren om intellectuele-eigendomsrechten te beschermen en wordt in duidelijke bewoordingen beschreven aan welke eisen bij toepassing moet worden voldaan en wat de kosten zijn. Op basis van deze gids zal een gespecialiseerde zoekfunctie worden ontwikkeld om bedrijven te helpen om anti-namaakoplossingen te vinden die het beste bij hun onderneming passen.

Voorts wordt onderzoek gedaan naar het potentieel van blockchaintechnologie als waarborg dat originele (gewaarmerkte) producten op elk punt in de leveringsketen door logistieke bedrijven of handhavingsinstanties (zoals de douane, in het geval van importen) als origineel kunnen worden herkend. Het voornemen is om een infrastructuur te ontwerpen en te bouwen die open en interoperabel is (d.w.z. in staat is om bestaande track-and-trace-oplossingen van bedrijven te verbinden met de systemen voor risicoanalyse van de handhavingsinstanties). Deze zou eveneens linken naar het [IE-handhavingsportaal](#).

⁽¹³⁾ [Anti Counterfeiting Technology Guide](#) (Gids voor anti-namaaktechnologie), europa.eu, EUIPO, februari 2021.

Naast de sociale, milieu- en economische schade kan schending van intellectuele-eigendomsrechten ook leiden tot reputatieverlies en ondermijning van innovatie, creativiteit en investeringen in onderzoek en ontwikkeling.

Deze zware crisis heeft onmiskenbaar onder de aandacht gebracht dat er behoefte is aan duurzame oplossingen bij de bestrijding van de criminele organisaties die nagemaakte goederen produceren en onrechtmatig geproduceerde digitale content verspreiden. Daarvoor moeten beste praktijken worden opgespoord en gebruik worden gemaakt van nieuwe technologieën. De verbreiding van effectieve bewustmakingscampagnes is eveneens van essentieel belang om deze bedreiging aan te pakken.

De relevantie van de versterking van wereldwijde samenwerking tussen alle belanghebbenden, zowel in de openbare als in de private sector, is bij deze inspanning essentieel. IE-criminaliteit zou als deel van de bestrijding van internationale criminaliteit opnieuw een Europese prioriteit moeten worden.

Evenzeer zouden inspanningen op internationaal niveau de bescherming en handhaving van intellectuele eigendomsrechten in derde landen, met name in China, Latijns-Amerika, Zuidoost-Azië en Afrika, verder moeten verbeteren, als onderdeel van samenwerkingsprogramma's waarvoor EUIPO het uitvoerend agentschap is. Zo wordt het probleem van namaakproducten bij de potentiële bron aangepakt.

RISICO'S EN SCHADE DOOR SCHENDING VAN INTELLECTUELE-EIGENDOMSRECHTEN IN EUROPA